І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го ЧЕРВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 23, 1965 No. 117. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 22 червня 1965 року

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ 21-го ЧЕРВНЯ ЗАКОН ПРО СКАСУВАННЯ Й ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ ВІД ПРОДАЖУ ТОВАРІВ. Цей закон обов'язує вже від 22-го червня. Впродовж найближчих років державна скарбниця втратить $4.7 більйона на податках від продажу. Скасовані податки від футер, біжутерії, валізок і ручних торбинок, фільмових і фотографічних апаратів, електричного струму і газу, холодильників, сірників, музичних інструментів, радіових і телевізійних апаратів. Податок від авт зменшений із 10 відсотків до 7-ох, а в 1969 році він становитиме тільки 1 відсоток.

ПАПА ПАВЛО VI ЗВЕРНУВСЯ З ПРОСЬБОЮ ДО ОБИДВОХ ПАРТІЙ В ДОМІНІЦІ ЗАКІНЧИТИ ВІЙНУ та взятися до відбудови країни на основі „здорових соціяльних реформ". Папське звернення скріпило мирові пропозиції тричленної місії Організації Американських Держав, яка діє в Санто Домінго від кількох днів, щоб замирити воюючі сторони, які є ворогами від 24-го квітня. Це звернення Папи передав провідникові повстанців полк. Каманьові Деньові і генералові Імбертові Баррерасові папський нунцій монсіньйор Емануеле Кляріціо. Це звернення Папи читали в церквах в неділю 20-го червня.

ЧАСТИНА ЧЛЕНІВ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА Є ЗА ТЕ, ЩОБ БОЙКОТУВАТИ ЗАКОН ПРО МЕДИЧНУ ОПІКУ, хоч новий голова АЛТ д-р Джеймс Аппел називає бойкот неетичним та негромадянським актом. На зборах делегатів в Ню Йорку поставлено резолюції, домагаючися бойкотувати новий закон, що його має схвалити Конгрес. Деякі лікарі в промовах, що обороняли резолюції, казали, що бойкот є етичний, а новий закон називали „соціялістичним". Одночасно коло 100 лікарів, членів АЛТ, пікетували будинок Колісею, де відбувалися наукові сесії Конвенції АЛТ, протестуючи проти того, що в управах АЛТ є расові обмеження негритянських лікарів.

КАНАДІЙСЬКА ОПОЗИЦІЯ В ПАРЛЯМЕНТІ КРИТИКУЄ УРЯД ПРЕМ'ЄРА ПІРСОНА ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ КОШТІВ ПРОЖИТКУ. Статистичне бюро повідомило, що кошти прожитку збільшилися на 2.2 відсотка в 12-ох місяцях і становлять 138 відсотків в порівнянні з 1939 роком. Недавно Федеральна Економічна Рада твердила, що річний зріст коштів прожитку до 2-ох відсотків можна вважати за неінфляційне збільшення індексу цін. Опозиція використовує цю заяву, а то тимбільше, що збільшення коштів прожитку настало під час останніх місяців. Нова інфляція в Канаді, твердить опозиція, утруднить конкуренцію канадійських товарів на внутрішньому й закордонному ринках.

НА СХОДІ ЗДА ПОСУХА, А В СТЕЙТАХ КЕНЗАС, КОЛОРАДО Й НЕБРАСКА ПОВІНЬ, в наслідок якої згинуло 16 осіб, а матеріяльні втрати в самому стейті Колорадо оцінюють на $102,000,000. Впродовж однієї години вода в ріці Аркенсо піднеслася на 14 стіп та залила терен 5 миль довжини і 1.5 милі ширини, прорвавшися через греблю коло містечка Дадж Сіті. Робітник газової компанії Клад Фер оповідає, що впродовж п'ятьох мінут він стояв по пояс у воді разом із іншими робітниками і тільки з трудом міг вилізти на дах, звідки їх забрали човном в безпечне місце. У східних стейтах Ню Йорк, Ню Джерзі, Коннектикат посуха і в містах є обмеження на вживання води.

У СВІТІ

НА БАЗАРІ В САЙҐОНІ, СТОЛИЦІ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ, РОЗСТРІЛЯНО у перший такій публічній екзекуції терориста Тран Ван Донга, в мотоциклі якого знайдено у березні цього року 22 фунти вибухового матеріялу. Названий терорист плянував зірвати в повітря американську старшинську харчівню. Екзекуція була згори заповіджена. Вона тривала буквально 5 хвилин, включно з відвезенням тіла у дерев'яній домовині та затертям слідів після екзекуції.

БРИТАНІЯ І 5 ІНШИХ ЗАХІДНІХ ДЕРЖАВ ЗАДЕКЛЯРУВАЛИ „ДОТАЦІЇ" ДЛЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ на суму 17,780.000 дол. Британія зголосила отой добровільний даток у висоті 10 мільйонів дол., а на решту суми склалися Канада, Швеція, Данія, Норвегія і Ісляндія. Гадають, що ЗДА дадуть знову 20 мільйонів. Ці добровільні грошові датки мають ніби спонукати СССР і Францію дати від себе також „добровільні датки", які бодай в частині покрили б величезне заборження тих держав до каси ОН.

МАРШАЛ ГЕОРГІЙ ЖУКОВ ОПРИЛЮДНИВ першу частину своїх спомині з останньої світової війни, в яких він боронить себе проти закидів збоку маршала Василія Чуйкова, наче б можна було швидше зайняти Берлін. Жуков твердить, що Чуйков не взяв на увагу потребу забезпечення крил совєтської армії, особливо від півночі, де німці зосереджували ще поважні сили.

В СТОЛИЦІ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ СЕУЛІ ВІДБУЛАСЯ велика вулична демонстрація проти підписання корейсько-японського договору про нав'язання дипломатичних взаємин. Корея була під японською окупацією впродовж 36-ох років. В демонстрації взяли участь к. 10.000 студентів, але в поході йшли також кол. президент Посун Юн і кол. прем'єр Гуг Чунг та багато інших членів колишнього корейського революційного резистансу проти японців.

КОМУНО-КИТАЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЧУ ЕН-ЛАЙ НАЗВАВ плян виїзду прем'єрів чотирьох членських держав Британського Коммонвелту з мировою посередницькою місією у справі замирення у В'єтнамі — обманом. Він твердив, що Британія, зламавши свій обов'язок, як держави, що спонзорувала (разом із СССР) Женевську конференцію з 1964 р. про Індокитай, використала конференцію країн Коммонвелту, щоб поспішити з допомогою Америці в її дипломатичних маневрах довкола справи В'єтнаму. Чу Ен-лай склав свою заяву у Каїро, де він зупинився подорозі до Альжиру на з'їзд азійсько-африканських голов держав, чи прем'єрів.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ПРИНЕСЛА ВЕЛИКУ, НА 4.000 СЛІВ, СТАТТЮ, в якій одверто закидає Комуністичному Китаєві відкинення совєтської пропозиції щодо спільної дії в справі В'єтнаму та продовжування внутрішньо-партійної сварні всупереч закликам Совєтів до припинення полеміки з уваги на загрозу збоку „імперіялістів". Статтю „Правди" вважають коментатори за доказ поглиблення спорів між Москвою і Пейпінгом.

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ҐАМАЛЬ АБДЕЛЬ НАССЕР ВИСЛАВ до Альжиру, до тамошньої нової влади, свого найближчого співробітника і заступника, віце-президента Абделя Гакіма Амера. Його стрінув на летовищі наступник скиненого диктатора Ахмеда Бен Белли, полк. Бумеджієн. В два дні потім Амер вернувся до Каїро. Комуністичний Китай визнав вже новий режим в Альжирі, те саме зробила Індонезія. ЗДА чекають, яке буде становище Франції, найбільш заінтересованої в справах Альжиру.

Палата схвалила закон про кару смерти для вбивника Президента

Вашингтон. — 21-го червня Палата Репрезентантів ухвалила закон про те, що вбивство Президента ЗДА уважається федеральним злочином, який треба карати смертною карою. Цей закон відноситься і до злочинців, які вбили б віце - президента, президента - електа, віце-президента - електа, або, якщо немає віце - президента, то до тієї особи, яка є на першому місці в наслідстві на президента. За схвалення цього закону голосували всі присутні конгресмени крім одного конгресмена - демократа із Каліфорнії, Філіпа Буртона, який був проти нього тільки тому, що в ньому передбачено смертну кару, проти якої він виступав. Цей закон тепер вислали до Сенату, де є певна надія, що він буде незабаром схвалений. Конгрес діє в цій справі згідно з рекомендаціями Комісії Воррена, яка вела слідство в справі вбивства президента Джана Ф. Кеннеді, і яка рекомендувала визнати вбивство президента ЗДА федеральним злочином. Досі були вбиті 4 американські президенти: Абрагам Лінкольн, Джеймс Гарфілд, Вілліям МекКінлі і Джан Ф. Кеннеді. Конгрес вже в 1902-му році нараджувався над тим, щоб вбивство президента ЗДА визнати за федеральний злочин та щоб карати цей злочин смертною карою, але тоді цей закон не був схвалений. Згідно з прийнятим Палатою законом смертна кара передбачена за вбивство і за спробу вбивства т. зв. першого ступня. За спробу вбивства „другого ступня" — передбачена досмертна в'язниця, за навмисне поранення Президента передбачені менші кари в'язниці і грошові кари. За викрадення Президента передбачена кара в'язниці. Конгресмен - демократ із Колорадо Байрон Роджерс іронічно заявив, що досі була кара смерти за вбивство аґента Федерального Бюра Інвестиґацій, і за вбивство федерального судді, і за вбивство аґента Секретної Служби, який охороняв Президента, але за вбивство самого Президента не було федеральної кари смерти.

На Союзівці почався 4-ий Центральний Курс для секретарів і організаторів УНСоюзу

Союзівка, Кергонксон. — У понеділок 21-го червня ц. р. тут почався Четвертий Центральний Курс для відділових секретарів і організаторів УНСоюзу, що його зорганізував та ним керує головний секретар УНСоюзу, д-р Ярослав Падох. Відкриття курсу попередила Служба Божа, що її відслужив в годині 9-ій ранку у місцевій каплиці український католицький парох „Союзівки" о. Любомир Гузар. Відтак, о годині 10-ій ранку, відбулося у великій залі „Веселки" офіційне відкриття курсу, що його довершив гол. предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір, виголосивши доповідь на тему „Братський рух в Америці та УНСоюз". Другу доповідь про значення курсу та кваліфікації організаторів УНСоюзу виголосив д-р Я. Падох. Промовляли ще: о. Л. Гузар про значення братерських організацій, а зокрема УНСоюзу, а далі управителі „Союзівки" пп. Володимир Квас і Данило Слободян про побутові справи. У відкритті взяли участь всі прияввні на „Союзівці" викладачі та учасники курсу, як також багато гостей, між ними асемблімен зі стейту Ровд Айленд п. Орест Чигарин. У першому дні тривання курсу доповідали, крім згаданих пп. головний радний і директор Канадійської Канцелярії УНСоюзу п. Богдан Зорич про УНСоюз в Канаді, та обласний організатор п. Степан Гавриш про те, як засновувати нові Відділи УНСоюзу. В наступних днях виголосять відповідні доповіді дальші викладачі, а зокрема: гол. касир Роман Слободян, заступниця гол. предсідника пані Анна Герман, ред. Антін Драган і асистент гол. секретаря п. Володимир Сохан. В курсах беруть участь 50 учасників, в тому ½ відділових секретарів. Багато з них прибуло з далеких місцевостей, як з Міннеаполіс пані проф. Олександра Костюк і проф. М. Дербуш, з Торонта, Онт. (6 осіб під проводом п. Богдана Зорича), з Клівленду (інж. Волинець), з Шикаґа (д-р Тит Залуцький), з Балтимор (А. Ціздин) та інші. Багато учасників прибуло в дружинами і дітьми. Курс триватиме до п'ятниці, 25-го ц. м. В його програмі є: доповіді, панелі, практичні вправи у приєднуванні, забезпечуванні та обслуговуванні членів та взагалі інформації і вказівки потрібні відділовим секретарям і організаторам для бездоганного виконування їх праці.

Ще один українець відзначений за хоробрість в Південному В'єтнамі

Натлі, Н. Дж. — Як повідомляє часопис „Ди Геральд-Нюс" з 12 червня ц. р., командант американських збройних сил у В'єтнамі ген. Вільям Вестмореленд вручив медалю Срібної Зорі, що є третім найвищим військовим відзначенням, лейтенантові Армії ЗДА Іванові Чомкові з Натлі, Н. Дж. Лейтенант Чомко одержав цю медалю за свою хоробрість, виявлену в бою дня 26 січня ц. р. під час бойової операції проти комуністичних партизанів. Не зважаючи на те, що панцерний віз, який їхав поруч його танкетки, був знищений мінами партизанів, Іван Чомко витримав ворожий наступ аж до часу, поки викликана ним летунська ескадра не прикрила відступу його відділу. Лейтенант Чомко уже був відзначений Пурпуровим Серцем що його він одержав за поранення в бою минулого року. Він є сином Василя Чомка з Пассейку. Вчився він у міському гай-скулі в Пассейку і в стейтовому коледжі у Вейні.

Королівська Комісія Канади закінчила початкові переслухання

Оттава. — Після переслухань у Квебеку (9-10 червня) в Галіфаксі (14 червня) й Монктоні, (16 червня) Королівська Комісія для справ двомовности й двокультурности в Канаді закінчила свої першочергові переслухання. Хоч у згаданих місцевостях не було українських меморандумів, українська етнічна група в Канаді знаходила своє місце в дискусіях над англійськими й французькими меморандумами. В переслуханнях взяв участь член Комісії проф. Яр. Рудницький з Вінніпегу. В місяцях вересні й жовтні заплянований закінчення переслухань Комісії в таких містах як Едмонтон, Реджайна, Вінніпеґ, Торонто, Монтреаль і Оттава

ПРОТОКОЛ РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСоюзу

Започаткований друк Протоколу з Річних Нарад Головного Уряду Українського Народного Союзу сьогодні з технічних причин перервано. Друк цього Протоколу продовжуватиметься в наступних числах „Свободи"

В АЛЬЖИРІ НАПРУЖЕННЯ — НЕ ВІДОМА ДОЛЯ АЗІЙСЬКО-АФРИКАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Альжир. — В столиці Альжиру, місті Альжирі відбулася в понеділок 21 червня вулична демонстрація студентів, які викрикували у честь скиненого з влади в минулу суботу диктаторського президента Ахмеда Бен Белли. Поліція швидко привернула спокій. Він панує також у містах Константині, Орані й інших частинах краю. Зате в портовому місті Боні вибух генеральний страйк протесту проти того, що армія перебрала державний провід. Більшість народу ставиться до згаданого перевороту байдуже, але відчувається напруження. Доля Бен Белли не відома: за одними інформаціями він перебуває під сильною сторожею в одному з підміських домів, — за іншими — його перевезли до концентраційного табору для політичних в'язнів, що його він сам влаштував для своїх противників. Нема вісток, хто з його в'язнених противників, колишніх альжирських революціонерів, вийшов внаслідку того перевороту на волю та хто з найближчих співробітників Бен Белли арештований. Єгипетський віце-президент Абдель Гакім Амер приїхав на несповна два дні до Альжиру на довгі розмови з полковником Бумеджієном, головою нововстановленої Ради Революції, та єгипетським амбасадором, буцімто виключно в тій цілі, щоб вимогти від нових правителів, що вони не зведуть зі світа Ахмеда Бен Беллу, який ніби став був приятелем єгипетського президента Гамаля Абдель Нассера. Зате справа ускладнюється на іншому відтинку: множаться голоси, що в новоствореній ситуації, коли новий альжирський режим ще багатьма державами не визнаний і коли ще політична внутрішня ситуація в Альжирі не стабілізувалася, що в цих нових умовинах не слід переводити азійсько-африканську конференцію „на вершинах", скликану на 29 ц. м. до Альжиру, з участю кругло 50-х азійсько - африканських монархів, президентів і прем'єрів. 13 азійсько-африканських країн, членів Британського Коммонвелту, зібрані на теперішній конференції Коммонвелту у Лондоні, звернулися до нового режиму в Альжирі з формальним проханням — відкласти ту конференцію до якогось іншого недалекого терміну. Альжирський уряд вислав до Лондону двох своїх представників, щоб вони безпосередньо переговорили справу з тими азійсько - африканськими країнами і переконали їх, що нічого такого не сталось, що перешкоджувало б відбути запляновааний з'їзд.

Українські інженери взяли участь в Інтернаціональній Конференції

Ню Йорк (А.М.М.). — В днях 14 до 17 червня ц.р. відбувалася тут Міжнародна Конференція порошкової металургії (The 1965 International Powder Metallurgy Conference), в якій взяли участь українські інженери-металурги з обох сторін кордону. Власне в совєтській делеґації був тільки один українець металург, І. М. Федоренко з Києва. Зате куди сильніше були заступлені молоді фахівці-інженери, що працюють в Північній Америці, усе молоді сили. Серед них на першому місці інж. Володимир Н. Мацьків, член Ради директорів і голова дослідного відділу великого продуцента нікелю в Канаді, фірми Sheritt Gordon Mines, Ltd., в Форд Саскачеван, Альберта. Він був співавтором кількох доповідей на конференції. Доповіді читали: інж. Василь Кунда з Едмонтону і інж. Н. Корчинський з Питсбурґу. Представником новоствореного в Канаді міністерства промислу був металург інж. Микола Світуха.

УСК в неділю змагатиметься за чемпіонат і Чашу ЗДА

Футбольна дружина УСК-у Ню Йорк, яка в найближчу неділю гратиме фінальні змагання за першість і Чашу ЗДА 1965 року. На знимці бракує змагуна Володимира Шмотолохи, який в дні роблення знимки грав у збірній ЗДА.

Ню Йорк. (В. С.) — Вже в неділю, 27-го червня, відбудуться перші фінальні змагання за футбольний чемпіонат і Чашу ЗДА 1965 року, в яких бере участь дружина Українського Спортового Клюбу з Ню Йорку і Німецький СК „Ганза" із Шикаґо. Перші змагання цих суперників за лаври першуна країни будуть розіграні на грищі Українського Спортового Майдану при 124-ій вулиці і 31-ій евню у Коледж Пойнті, Н. Й. Початок головних змагань о годині 5-ій по полудні, але перед головною зустріччю відбудеться ще передзмаг молодших кружин. Другі фінальні змагання визначені на неділю 4-го липня в Шикаґо, згідно з рішенням Футбольного Союзу ЗДА, який зарядив, щоб цьогорічний фінал перевести у двох зустрічах, в Ню Йорку і в Шикаґо. ЧашуЗДА, по яку посягає УСК, здобула вже тричі дружина „Тризуба" з Філядельфії в роках 1960, 1961 і 1963. В останньому році відібрали „Тризубові" цю чашу у фінальних змаганнях німецькі футболісти „Кікерс - Вікторії" із Лос Анджелесу. Цьогорічний фіналіст із Заходу і суперник УСК-у, німецька одинадцятка „Ганза" з Шикаґо, перемогла у півфіналі вислідом 4:3 „Кікерс - Вікторію" на її грищі в Лос Анджелесі. „Ганза" має на своєму складі трьох репрезентантів ЗДА: Вілліяма Роя і братів Крігерів. Перший з них, Вілліям Рой, стрілив у змаганнях з „Кікерс - Вікторією" трос воріт. Змагання УСК-у і „Ганзи" в Ню Йорку притягнуть чимало глядачів. Тому Управа УСК-у зорганізувала передпродаж квитків, які можна набути кожного дня вечором в домівці УСК-у при 12 Ст. Маркс Плейс. За закуплені у передпродажу квитки симпатики футболу не лише побачать змагання великого фіналу, але і можуть виграти один із трьох образів, що їх подарували на цю ціль мистці — малярі Зенон Онишкевич, Богдан Титла і Ярослав Вижницький.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ М. ФОМЕНКА

Бавнд Брук, Н. Дж. — На Українському цвинтарі, відбулось тут у неділю 20 червня ц. р. посвячення пам'ятника на могилі передчасно померлого видатного українського композитора Миколи Фоменка. Пам'ятник був роботи теж в міжчасі померлого вже скульптора проф. Сергія Литвиненка. У відкритті пам'ятника взяв участь великий ґурт українських громадян, головно з музичного світу — з Ню Йорку, Трентону й Філядельфії.

УКРАЇНІКА В АМЕРИКАНСЬКОМУ СЛАВІСТИЧНОМУ ЖУРНАЛІ

Медісон, Виск. — Відомий американський славістичний журнал „Ди Славік енд Іст Юропісн Джорнел", що появляється тут у В-ві Висконсинського Університету, вмістив у числі 1-ому за весну 1965 року рецензії на такі українські видання: „Етимологічний словник української мови" проф. Яр. Рудницького, „Синтакса сучасної української мови" проф. Юрія Шевельова, „Легкосиня даль" за редакцією проф. Юрія Луцького, як також на видану англійською мовою книжку Ц. Бікфорда О'Брасна „Москва й Україна".

Д-Р ЮРІЙ ФЕДИНСЬКИЙ ЗДОБУВ ДОКТОРАТ ПРАВА

Блумінґтон, Інд. — довголітній секретар НТШ у ЗДА д-р Юрій Фединський, який останніми роками, осягнувши в Колюмбійському університеті титул мастера бібліотекознавства, працював як бібліотекар в університеті Нотр Дейм і потім, як керівник правничої бібліотеки Університету Індіяна в Блумінґтоні, нострифікував на останньому університеті свій, здобутий ще в Інсбруці (Австрія) докторат права.

НОВА ОСЕЛЯ СУМА В ОГАЙО

Клівленд. — Осередки Спілки Української Молоді Америки (СУМА) в стейті Огайо (Клівленд, Парма, Лорейн, Акрон, Кентон та Янгставн) закупили в місцевості Гантінґтон, Огайо, посілість, знану під назвою „Локуст Лейк Парк", що має 58 акрів лісу, площі й озеро.

Першою сумівською зустріччю на цій оселі був Злет Юнацтва, який відбувся тут в суботу та неділю, 19 і 20 червня. Цей Злет відбувся у 40-ліття СУМА і проходив під кличем — „Живи, зростай для перемоги!" та включав різні спортові ігрища, ватру, присвячену бл. п. ген. Тарасові Чупринці — Романові Шухевичеві.

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ ОСЕЛІ ОДУМ-У

В суботу 26 червня ц. р. відбудеться відкриття і посвячення новонабутої Об'єднанням Української Демократичної Молоді оселі, що їй надано назву „Київ". Оселя ця знаходиться в гірській околиці стейту Ню Йорк, 40 миль на північ від Порт Джервіс при шляху 209. Посвячення оселі „Київ" довершить Впреосвященний Архиєпископ УПЦ в ЗДА Мстислав. В неділю 27 червня філія ОДУМ-у з Нюарку виступить на цій оселі із концертом слова, пісні і танків.

ГРАДУАЦІЯ В УКІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

В суботу, 12 червня ц. р., відбулася ґрадуація і закінчення шк. року в Українському Католицькому Інституті (школа релігії, українського церковного обряду й українознавства для молоді гай-скулів) у Філядельфії, Па. Після Служби Божої Молодь УКІнституту перейшла з церкви до шкільного будинку катедральної парохії, де управитель УКІ, д-р Петро Ісаїв, сказав слово до молоді, й о. М. Пиріг роздав ґрадуантам та ґрадуанткам дипломи, що їх підписав ВПреосв. Митрополит Кир Амвросій і вчителі. Ґрадуаційні дипломи дістали: Зенон Кардин, Надія Зиновія Матковська, Володимир Роман Матла, Наталія Степанія Мисько, Роман Михалевський, Ярослав Патриляк, Андрій Сагатий і Оксана Стулковська.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

РОЗПИСУЮТЬСЯ ПРО СВОЄ ДИЛЕТАНТСТВО

Характерна деталь, — пише 26 травня в „Радянській Україні" І. Луток, сам партійний секретар Кримської области, — ми вже років три тому відмовилися від телеграм і телефонних дзвінків з категоричними вказівками сіяти тоді-то і загортати насіння на таку-то глибину . . Тепер самі керівники та фахівці господарств мають це вирішувати, виходячи з конкретних місцевих умов.

ВІД ЗОРІ ДО ПРИСМЕРКУ

Механізатори колгоспу ім. Калініна (Хмельницька область) відсіялися у травні . . . А це саме терен цвіте — узялися за кукурудзу. Роботи багато. За гарної погоди вистачить від зорі до присмерку.

Кореспондент „Радянської України" (часопис з 26 травня) В. Казимір, який пише про це, каже, що цього мало: треба працювати у дві зміни, а проривку буряків робити не гуртом, а з застосуванням індивідуальної відрядности, тобто кожній колгоспниці дати ділянку для роботи.

„ЗЛОЧИН І ПОКАРА"

На копальні Садово-Хрустальська, — пише помічник прокурора Луганської области Н. Курилов у часописі „Рабочая Газета" з 2 червня, викрили злісних окозамилювачів, які ошукували державу.

Який же їх злочин? Намагаючися якось виконати плян, до вугілля додавалося більше ніж передбачено, породи: землі, каміння, брухти . . .

Начальника копальні, головного інженера та начальника відділу технічної контролі, — пише прокурор, — покарано.

КОЛИ В ПІДЛІТКІВ НАРОДЖУЮТЬСЯ „ІДЕЇ"

„. . .Він сидить на широкій лаві в кімнаті чергового заводського районного відділу міліції. Витираючи рукавами сльози, хлопець щоразу повторює: „Я більше не буду". „Злочин хлопця з Дніпродзержинського (Дніпропетровська область) мабуть був таки дуже ганебний, бо кореспондент „Молоді України" П. Закупа (часопис з 29 травня) не наважується навіть розповідати. Він лише каже, що „не раз доводилося бачити, як підлітки після школи вештаються по. вулицях, не знаючи куди подітися. Саме тоді й народжуються в них „ідеї".

ЗБИРАННЯ ЧЕРЕШНІ

У гірських районах Закарпаття, — пише 5 червня з Мукачева кореспондент „Радянської України" — ще цвітуть сади, а в низинах почався збір нового врожаю. Дозріла рання черешня. По сотні та більше кілограмів ягід зривають з кожного дерева в садах Бобовищанського виноградгоспу.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY. N.J. 07303

Переворот в Альжирі

В суботу вранці минулого тижня, 19 червня ц. р., стався в Альжирі державний переворот, жертвою якого впав тамошній диктаторський президент 48-літній Ахмед Бен Белла. Подробиці тієї безкровної палатної революції по нинішній день ще не відомі, — відомо тільки, що вирішну ролю відіграв у тому перевороті найближчий особистий і політичний приятель Бен Белли, його військовий міністер полковник Гуарі Бумеджісн, який в офіційному комунікаті повідомив про створення Ради Революції під своїм проводом та назвав Бен Беллу „очманілим від влади диявольським диктатором", що своїм одноособовим правлінням довів країну до хаосу. Не виявивши місця перебування Бен Белли, сказано у комунікаті, що позбалений влади президент „зазнає долю, присуджену історією всім деспотам".

Один із засновників альжирсько-арабського революційного руху проти Франції у 1954 році, Ахмед Бен Белла став одним із альжирських національних героїв після того, як французи підступно схопили його й ув'язнили. Але, вийшовши на волю, розпочав в 60-их рр. негайно боротьбу проти своїх учорашніх товаришів зброї і в'язничної келії, поки 26 вересня 1962 р. не став прем'єром і в несповна рік пізніше також президентом. Він оперся на однопартійний „парлямент" із членами, що їх призначило Політбюро єдиної дозволеної партії — Фронту Національного Визволення. Ахмед Бен Белла зразу ж проголосив в Альжирі „соціялістичну" господарську політику та — виарештував усіх своїх противників. Хоч формально заборонив Комуністичну партію, проте маніфестував себе, як звеличник Фіделя Кастра і приятель — однаково Москви, як Пейпінгу. Большевики проголосили його „героєм Совєтського Союзу", а комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай став частим його гостем. Однак орієнтація на комуністичні держави з їх господаркою довела Альжир до стану хронічної кризи й адміністраційного хаосу.

Його наступник, названий полковник Бумеджісн, мабуть, не кращий за нього: він здобув військовий вишкіл в Пейпінгу і бував так само частим гостем у Москві й Гавані. Він заповів продовжування „соціялістичної" внутрішньої політики і ту саму, що була, закордонну політику. Тому, мабуть, великих змін в Альжирі не буде. Покищо Бумеджісн ствердив тільки розумно, що історія присудила всім сатрапам однаковий кінець — безславний упадок.

Російське коріння большевизму

Останнім часом в українській публіцистиці за кордоном проявляються тенденції відокремити такі явища, як большевизм і встановлюваний ним лад на території колишньої царської Росії і в інших окупованих совєтськими арміями у висліді другої світової війни середньо-европейських країнах, від російського народу, від усього, що називають „Росія".

У зв'язку із цим варто пригадати сьогодні погляди одного з найбільших польських мислителів — філософа і славіста Мар'яна Здзєховського, автора цілого ряду філософічних, історіософічних і літературознавчих праць, що помер 1938 р., напередодні другої світової війни у Вильні, де він був професором університету. Народжений 1861 року на Білорусі, університетські студії він відбув в російських університетах Петербурга й Дорпату і потім — під час першої світової війни — цілих п'ять років перебув в Росії і Фінляндії, студіюючи основно російську літературу, історію і культуру і здобуваючи собі приятелів в російських ліберальних колах.

Не зважаючи на свою прихильність до росіян, Маріян Здзєховський усвідомляв і розумів добре природу й мету большевизму, початки й розвиток якого він пізнав основно в перші роки революції. Висвітлюючи загрозу большевизму для християнської і взагалі всієї західньої цивілізації, Мар'ян Здзєховський у своїх есеях, зібраних в книжці з 1935 р. „В обличчі кінця" й особливо ж у виданій вже посмертно 1939 року праці „Марево майбутнього", стверджував категорично, що большевизм є виключно російським явищем. Виявляючи коріння большевизму й джерела його політичних аспірацій в усій історії Московщини-Росії, ще до і від Петра І аж до революції 1917 р., М. Здзєховський передбачував у пророчий спосіб експансію большевизму під час і після другої світової війни і доводив, що й червона „Росія" мусітиме повернутися в своїй зовнішній політиці на шляхи царських заоювань і русифікації поневолених народів. Що більше, він доказував, що большевизм удосконалить непомірно методи підбивання і русифікування завойованих народів, твердив, що вони стануть куди більше плянові, активні й успішніші.

Усі передбачування і пророцтва М. Здзєховського справдилися до подробиць і тому його поглядами починають цікавитися сьогодні не тільки його земляки, але й інтелектуали інших народів вільного світу.

Богдан Галайчук

ДОМІНІКАНСЬКИЙ ДИПЛОМАТ — У КУБИНСЬКОМУ СТИЛІ

Буенос Айрес. — Щоб зберегти торговельний баланс, арґентинський уряд намагається поширити експорт на щораз то нові продукти: в останніх часах експортує теж дипломатів, червоних та червонавих. 18-го червня відлетів (до Сантіяґо) Лев Клімса, секретар амбасади т. зв. Чесько - Словацької Соціялістичної Республіки, а два дні раніше (до Монтевідео) Рафаель Валєра Бенітез, секретар амбасади іншої республіки, яка мало що теж не стала „соціялістичною": Домініканської.

Причина видалення чеха буденна: шпіонаж. У новій чесько - словацькій конституції (з 1960 року) є мова про розподіл завдань між країнами „соціялістичного содружества". Крім прецизної механіки, зброї та урану, Чесько - Словацька Соціялістична Республіка спеціялізується, мабуть, теж у шпіонажі. Тому два роки був видалений з Арґентини інший член її амбасади, з тієї самої причини, що Клімса; при тій нагоді вилетів, після довгого слідства, директор Східньої Европи тутешнього міністерства закордонних справ, амбасадор Ферро. Прогнання домініканського дипломата більш драматичне — не лише коли йдеться про мотиви, але і про форму.

16 червня о годині 6.40 пополудні приїхав до міжнародної частини підстоличного летовища в Езейзі секретар домініканської амбасади Валєра Бенітез, з дружиною, 2-ма донечками (2 і 3 роки) та одним арґентинським приятелем. Відразу окружила його маса поліційних аґентів, унеможливлюючи контакт з журналістами, масово зібраними у вестибюлі, де чекали пасажири на відлет до Монтевідео. Коли поліцисти дозволили Валєрі попрощатися з приятелями, він почав роздавати текст заяви, який мав у багатьох примірниках. Тоді два поліцисти взяли його під рамена і, не зважаючи на його протести, запровадили його назад до літака, залишаючися при ньому ж до відлету. Був теж приявний шеф дипломтичного протоколу арґентинського міністерства закордонних справ.

Яка причина того виїзду... не зовсім згідного з формами передбаченими в дипломатичному протоколі? З'ясувало її, в комунікаті, оголошеному 18-го червня, міністерство закордонних справ: воно, мовляв, „не могло толерувати, і не толеруватиме інтервенції себто встрявання, у арґентинські політичні справи, ані образ проти держав, з якими Арґентина втримує приязні взаємини і яких представники — добавляє комунікат, підкреслюючи контраст — поводяться найбільш коректно, шануючи нашу країну та її уряд". Коли йдеться, конкретно, про Валєру Бенітеса, „його інтервенція у внутрішні арґентинські справи була наявна — і він сам потвердив її у заяві, яку склав після видалення; признався, при тій нагоді, теж до участи у публічному акті, де спалено прапор одної заприязненої країни".

Слід добавити, що потвердив її теж і сам домініканський „дипломат" у заяві, розданій на летовищі, де м. і. пише: „Я охоче прилучувався до ініціятив та заяв майже всього арґентинського народу" у домініканській справі. А нецілої півгодини пізніше, коли причалив на монтевідеанському летовищі Караско, пояснив уруґвайським журналістам причину видалення з Арґентини: „Тому, що я брав участь у публічному акті, біля обеліску (перехрестя найбільш рухливих вулиць, у центрі арґентинської столиці), де спалено американський прапор. Крім того, був я приявний теж на інших актах, уладжених спонтанно (!) в обороні моєї країни". Подбав про те, щоб його, справді стахановське, перевиконання норми дійшло до відома публічної опінії — і до найвищих зверхників, щоб було записане на його службовий листок.

„Закинено мені — заявив Валєра Бенітез уруґвайським журналістам — що я нарушив дипломатичне право, ображуючи заприязнені країни. Не розумію, чому вжито множину, бож йдеться про один край: про ЗДА, аґресора моєї батьківщини. Не думаю — добавив — щоб перевразливлення чужої амбасади творило частину публічного ладу й соціяльної безпеки Арґентини".

Як бачимо, існує повна однозгідність щодо інкримінованих фактів — розходження зводиться до оцінки фактів з погляду двох різних концепцій дипломатії та дипломатичного права.

Теж у письмовій заяві твердить, що його виступи „лиш дратують аґресорів моєї батьківщини та їхніх заушників" але „зовсім не нарушують арґентинської національної безпеки, публічного ладу, законів та суспільного ладу Арґентини". І арогує собі „безсумнівне право", яке належить йому як домініканському громадянинові та дипломатові (!) „денунціювати гидкий злочин довершений проти моєї батьківщини... перед арґентинськими робітниками, студентами, журналістами, письменниками "та взагалі всіми арґентинцями".

Концепція дипломатії нова, бо дотепер вважалося, що дипломат є акредитований при уряді, не при „народі", та що не має права впливати на робітників ні студентів поза спиною уряду. Такого права домагався для совєтських полпредів Коровін у своїм відомім підручнику міжнародного права, виданому в 1924 році, але Наркоміндєлові прийшлося зрезиґнувати з таких аспірацій та обмежитися до репрезентації перед урядом — і дискретної підривної роботи серед населення. А коли арґентинський міністер закордонних справ має іншу думку про управнення чужоземних дипломатів — це значить, на думку Валєри Бенітеза, він „американський заушник", „американський наставник, визутий з національної гідности" і т. д.

Крім того роду особистих атак проти міністра Завалі Ортіза, — зредаґованих частинно словами „що їх годі знайти у словарі Еспанської Королівської Академії Наук", як кажуть арґентинці — Валєра Бенітез атакує відому доктрину про субверсивну аґресію, сформульовану Завалею Ортізом та прийняту на консультативній нараді міністрів закордонних справ у липні м. р. у Вашинґтоні: його становище в домініканській справі творять „доказ повної неприємливости його зусилля застосувати його відому тезу про субверсивну війну, до сьогоднішньої домініканської кризи". Очевидно, та теза для декого дуже невигідна, від коли прийняла її офіційно Організація Американських Держав, Кастро має зв'язані руки, мусить діяти дуже обережно — фінансування підривної акції у Венесуелі вже мусить йти через далекий Рим, не через Гавану.

Серед населення країни, яка є тереном громадянської війни, політичні пристрасті розпалюються до білого, зокрема серед молодого покоління. Нам невідомий вік дон Рафаеля Валєри Бенітеза, але на основі великих світлин, що появилися в тутешніх часописах, можна б його оцінити на яких 30 років. Причаливши в Монтевідео, оповідав журналістам, що був прокуратором в одному зі судів, які судили злочини, довершені за часів диктатури Трухілья; „трухільісти пімстилися на мені, висилаючи мене за кордон", де він був по черзі в домініканських амбасадах в Мексику, Монтевідео і, вкінці, в Буенос Айресі. Хоч як воно може видаватися дивно, в Латинській Америці унешкідливлюється політичних противників, „засуджуючи їх на заслання" до амбасад. Валєра Бенітез, як бачимо, не є професійний дипломат; його дипломатична служба була недовга, бо зачалася щойно після усунення президента Бошa, себто

(Закінчення на сторінці 4-й)

Осип Левицький
б. директор гімназії в Станиславові

ПРО ШКІЛЬНИЦТВО СТАНИСЛАВІВЩИНИ

(Доповідь на з'їзді Станиславівщини)

Не буду говорити про розвій і стан нашого шкільництва в Станиславівщині, бо не маю для цього ніяких статистичних матеріялів. Через їх брак та захитану віком пам'ять, мушу обмежитися до загального розгляду значення тих шкільних осередків, з якими я був безпосередньо пов'язаний моєю научно-виховною працею. Поширити та поглибити нашу тему могли б хіба ті, при участі яких або на яких очах проходив на протязі довгих років процес шкільного виховання, а саме: учителі, чи домашні виховники, колишні учні-учениці наших шкіл, врешті й численні свідки, зацікавлені у всіх перипетіях нашого шкільництва в станиславівській області. Та ж існували тут попри державну українську середню школу та дівочу приватну гімназію УПТ Рідна Школа, семінарія СС. Василіянок з власною школою вправ, народна школа ім. М. Шашкевича, фахова, промислово-реміснича школа — в самому тільки місті, а в повітових містах різних типів школи, не говорячи вже про передшкілля по наших селах — усі здані на виключну підтримку й опіку громадянства, та, враз із цим і на ласку кожночасних загарбників, для яких розріст нашого шкільництва був гризькою сіллю в оці.

В оперті на мою обсервацію научно-виховні дії передусім в нашій Альма Матер, чоловічій українській державній гімназії при Липовій вулиці, в якій я мав щастя працювати з коротшими або довшими перервами від 1913 до 1944-го року, будучи в цьому часі допоміжним учителем в дівочій гімназії УПТ на протязі трьох років, за сл. п. директорів Даниша і д-ра Терлецького, та на протязі одного року в семінарії СС. Василіянок, за директора сл. п. Девосира, мав я достатню змогу приглянутися до виховної акції згаданих шкіл. Не маю змоги і не буду говорити цифрами, раз тому, що я особисто не маю довіря до фабрикованих „ад гок" статистик, а головно тому, що як у воєнно-боєвих діях, так і в кожній групі чи організації вся вага не в циферній кількості, а в силі духа, який є дійсною і єдино-вартісною рушійною силою для розвитку й успіху. Розглядатиму тому нашу тему в аспекті досягнень наших шкіл у практичному підготовленні молоді до її майбутньої ролі в нашому національно - суспільному житті. Йшлося бо нашим школам не тільки про научні осяги збірноти, але передусім про формування її корисного для нації світогляду, кристалізацію характеру та вміння практично проміньовати у своїх діях набутими вартостями на своє довкілля.

Коли йдеться про вислід научно-виховної праці учителів наших шкіл, то треба ствердити, що вони, розуміється, відповідно до свого знання і темпераменту, виконували сумлінно своє завдання і здобули цим передове місце в історії нашого шкільництва: вони вислали у світ цілі кадри відданих нашій справі, патріотичних, совісних працівників, які не розгубилися у важких умовах життя в розсіянні по цілому світі, зуміли в ньому запевнити собі й своїй рідні відповідне матеріяльне існування, здобути собі належну пошану чужого середовища, але й одночасно включитися в поважну, національну роботу. „Який посів — такий збір"... Найкращим цього доказом є склад З'їзду Станиславівщини.

Коли йдеться про проміньовання набутого знання і патріотичного жару назовні, то починові й духовому гартові наших шкіл треба у великій мірі завдячувати поширення освідомної акції в передмістях і дооколишніх селах, де наша молодь розбудувала цілу сітку пластових згуртувань, брала участь в праці читалень, допомагала священикам і громадам організувати аматорські, театральні й спортові гуртки, була в тривалому безпосередньому зв'язку зі середовищем, з якого вийшла.

З якого ж то джерела черпали наші школи силу встоятися на протязі десятків років проти наявних спроб загарбників зі Заходу і Сходу знищити всі українські набутки і звести нарід до ролі покірних гелотів? Ніхто не може заперечити, що на перше місце висуваються тут матері й батьки: жар родинного огнища, в якому палав вічний вогонь любови та прив'язання до всього, що рідне, жертвенна посвята для споконвічного ідеалу волі, глибокий зв'язок з рідною вірою і народною традицією, оперта на Божому законі етична твердь, — це все давало запоруку поважного, до потреб життя і праці пристосованого росту молоді. Маючи такий підклад, роля школи зводилася хіба до закріплювання, або деколи до вирівнювання виховних осягів родини, до підбудови характеру, до вчення приміньовати з користю набуті позитиви у змагові зі змінними вимогами життя.

Думаючи про батьків, не можна забувати про визначну ролю шкільних Батьківських Кружків, які своєю щирою співпрацею з виховним корпусом шкіл зуміли виявити батьківську дбайливість у всіх справах, зв'язаних з добром молоді.

Не меншу ролю в процесі виховання відіграла сама молодь в самовиховних гуртках, як ото в Научних Кружках, пластових куренях, музичних, хорових, театральних та спортових гуртках, доказуючи цим своє зріле зрозуміння для виховних заходів школи. Тільки скоординованій співпраці згаданих чинників і під очевидним впливом шкільних духовників можна завдячувати, що в найбільш загрозливому часі наші школи втримали своє існування, ба, що більше, наша молодь змогла виявити себе назовні, як наскрізь позитивний елемент у всіх змінних, бурхливих умовах життя нації.

Не можна вкінці забувати й про те, що не без емоційного впливу на молодь була участь старших її товаришів в нашому народному зриві чи навіть живий спогад про нього, а врешті й те, що Станиславів став, — хоч і на короткий час, — столицею відновленої Української Держави. Станиславівщина була справжнім культурним центром, який зібрав у собі поважних, патріотичних діячів, а це теж творило належну виховну атмосферу для нашого доросту.

І перетривали наші школи не тільки австрійське ступайство, напасті польських воєводів, комісарів, візитаторів і насаджених ними по школах учителів-„амбасадорів(тобто, контролерів льояльности учителів), перетривали залитий кров'ю мучеників період ґестапівського садизму та не менш загрозливий час московської - екстермінації. На шляху спротиву насиллю загарбників впало на протязі останніх десятиріч багато- багато жертв з-посеред молоді наших шкіл. Та, хоч покищо і немає нам волі у своїй хаті, хоч там московський наїзник намагається усякими, притаманними йому методами затерти віру в Бога і свідомість українського роду, а над нашою світовою діяспорою нависли хмари збайдужіння, ба, зневіри, то все ж є в нашому народові, як це виявило усе наше минуле, багато природних, життєвих сил, які дадуть йому перетривати і цей змаг волі проти насилля, правди проти неправди й заперечення того, що справедливе і людське. Треба нам тільки склонити голову у подиві й пошані перед лавами наших мучеників, кріпко вірити, та, хочби нераз і „контра спем", надіятися, що з посіву їхньої жертви мусить врешті вирости над Дніпром і Дністром Богом благословенна Воля для нашої Батьківщини.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Хто то такий був пан Пйонтковський?

У фейлетоні пані Лесі Лисак „Дама в білій намітці" („Свобода" ч. 109 з 11 червня 1965) є згадка про польського капітана Кароля Пйонтковського, де м. і. зазначено, що письменник - історик С. Васілєвський каже, що Пйонтковський був собі зовсім пересічний старшина, Дон Кіхот, вірний, хоч трохи карикатурний символ деяких сторінок вдачі й душі польського народу.

Хто був цей кап. Пйонтковський — багато дечого цікавого довідуємося з книжки Дейм Мейбел Брукс: „Сейнт Гелена Сторі" (видання Дуд, Мед енд Ко, Ню Йорк 1961). Авторка дуже часто покликується на щоденник Бетсі Балком, дочки Вілляма Балком, команданта провіянтури у Лонґвуд на острові св. Олени. Вілліям Балком, як і його дочка Бетсі, були щирі приятелі Наполеона, співчували його долі, гостили його в себе, бували у нього. Через цю прихильність для Наполеона Вілліям Балком наразив собі губернатора острова св. Олени, Волкота. Губернатор грозив Балкомові утратою посади, що теж і сталося. Його відкликали до Англії.

Бетсі Балком каже, що капітан Пйонтковський відвідав Наполеона у містечку Лонґвуд на острові св. Олени. Наполеон не просив про те, але британський уряд дозволив Пйонтковському причалити до острова та призначив його до почоту Наполеона, хоч іншим із давнього Наполеонового окруження відмовлено того. Коли Пйонтковський добився інтервю, Наполеон уже більше не хотів приймати його на авдієнції, хоч цей капітан крутився коло Наполеонового штабу ще кілька місяців. Вкінці відплив до Кейп Тавну.

Після доволі довгого інтервю, під час якого доходило до словної перепалки, Бетсі зайшла до Наполеонової кімнати та застала його схвильованим, задуманим й маломовним. 'Він сказав їй, що вдячний за „прив'язання" Пйонтковського, але він про нього мало що знає. „Загально впевняють, — каже авторка книжки, — що Пйонтковський шпіонував для англійців. Наполеонів штаб оминав Пйонтковського, де лише міг, прозивали його „поляк" (слово „поляк" подає авторка в лапках), а Ґурґо (один із французьких екзильних старшин) здемаскував Пйонтковського ще й як брехуна, що поширював неправдиві вістки про минулу Наполеонову кампанію. Наполеон одверто підозрівав Пйонтковського головно тому, що цей мав багато грошей із загадкових джерел. На острів Ельбу прийшов Пйонтковський як бідолашний вояк польської кавалерії, опісля йому признали платню ляйтенанта та прийняли на службу, бо він, мовляв, мав довіря у Наполеона. Пйонтковський був і все ще залишиться загадкою" — кінчить авторка.

Філядельфія М. Л-ий

ПРОХАЄМО ПРОБАЧЕННЯ

У „Свовбоді" з 15-го червня ц. р. (ч. 111) надруковано в українському перекладі поему проф. Ватсона Кірконелла: „Шевченків Монумент у Вашинґтині", із помилковим означенням перекладача поеми. Поему переклав д-р М. І. М-ка.

СЛОВО ПРО БАТЬКА

Бувало, будучи хлопчиськом,
Прокинусь, зляканий у сні.
А він: „Спи сину! Я тут...
близько",
— І враз зникали сни страшні.

Свою мозолисту долоню
Він клав на голову мені.
Крізь сон я бачив білі скроні
І очі батьківські сумні.

Чому — не знав я, тільки бачив,
Що часто так бувало з ним:
Уста сміються — очі плачуть.
Тоді не думав я над тим.

А як підріс, молив я Бога,
Щоб він вернувся в
рідний двір.
Слізьми я вмив би йому ноги,
Що ними зміряв він Сибір.

І тут тепер його долоні
І очі добрі і сумні,
Високе чоло, білі скроні
Я цілував би в чужині.

Бо встиг і я давно пізнати,
Про що не думав молодим:
Як легко в світі батьком стати,
Як часом тяжко бути ним!

Іван Овечко

С. Риндик

НА УХОДАХ

(Образки)

(3)

Протягом першого року Шумигая перекидали з одної каторги на другу, аж поки не віддали в руки якомусь баверові. Аґент, що переводив цю передачу, сказав баверові:

— Не щадити! Цього матеріялу маємо досить. Остів є до чорта. Може думав, що Шумигай не розуміє німецької мови, а може й навмисне висловився одверто, з почуттям ібергенченства.

— „Капут тобі, Якове!" подумав Шумигай.

Але скоро виявилося, що бавер досить сильно відстав від способу думання аґента. Виявилося, що модерні чи то пак змодернізовані засади німецької ідеології не дуже захоплювали його. Був із головою зайнятий своїм господарством. Поза полем, збіжжям і коровами не бачив світу. Заразом був мовчазний і дуже працьовитий. Єдине його слово, що час від часу вимовляв, було „дрек!" Цим словом кваліфікував усе, що не відносилося до його господарства. І він відразу почав привчати Шумигая до праці. Терпеливо й докладно показував йому, як треба робити. Шумигай легко хапав науку, і бавер тішився, що йому попався такий здібний ост, бо казали, що це все дика дичина і безмежно дурні створіння. Тому наказував жінці сито годувати нового робітника й пильнувати, щоб мав можливість добре висиплятися. Нехай, мовляв, набирається сили, бо безсилий кінь нічого не вартий, шкода запрягати. Баверка пильно дотримувалася чоловічого наказу і доглядала за Шумигаєм, як за гусаком. І вийшло так, що він далеко краще харчувався в бавера, ніж під москалями, і скоро поправився.

Господиня зразу трохи гордувала ним, але помалу залишила це і навіть часом запускалася в розмову з ним, особливо після того, як довідалася, що він із України. Цікавилася, яка там земля, чи досить води, чи вліті досить тепло, чи взимі дуже холодно. Казала, що по війні всі бавери покинуть Німеччину й переберуться на Україну, бо там кращий ґрунт. А Німеччина, казала, стане великим парком, де в тіні тисячолітніх дубів відпочиватимуть німецькі працівники і забавлятимуться полюванням на многорогих оленів. Де дінуться українці не казала. Оповідала від щирого серця, з надхненням, і була певна, що Шумигай разом із нею насолоджується красою цих візій. Тільки бавер, почувши одного разу ці жінчині розрахунки на майбутнє, зневажливо махнув рукою, сказав „дрек" і вийшов з хати.

Він занадто любив своє поле й свої луки. Виріс на них. Ціле життя ходив коло них, доглядав їх пильніше, ніж своїх дітей, кожну п'ядь їх многократно зволожив своїм потом. Тож не мав найменшої охоти покидати цю землю і перебиратися на якусь „ферфлюхте Украіне". Так він висловлювався про Україну, що грозила йому розлукою з рідним полем.

— Унзин! Блидзин! — додавав із притиском.

Шумигаєві було добре в цього бавера. Скоро призвичаївся до праці і почував себе здоровшим, ніж колись на большевицькій Україні. А головна річ — сито їв. Та за якийсь час показалося, що для нормального трибу життя цього мало. Насамперед прийшли неспокійні сни. Якась мара раз-у-раз нападала на нього по ночах. Щося волохате, важке лягало йому на груди, дихало на нього гарячими дихами і душило. І він з переляку гукав серед ночі, прокидався, обливаючись потами, і довго не міг отямитися і позбирати докупи свої перестрашені глузди. А вдень находили на душу тихі смутки, оті самі, що їх колишні поети назвали світовою тугою, без ближчого окреслення. І згадувалися йому молоді літа, і приходили на пам'ять гарні і веселі, ніжні і чулі дівчата, а потім заґсівські жінки. А як траплялося побачити десь якусь дівчину чи молодицю, то несвідомо задивлявся на них і проводив їх очима доти, доки не зникали з досягу зору. Це були небезпечні прикмети. Вони означали, що до нього добираються безоглядно вперті і напрасні серцекради — Амор і Гіменей.

А тим часом, із часописів, що приходили до бавера, Шумигай вичитав, що почуття кохання для ненімців було заборонене в усіх формах. Декрети говорили, що це чисто німецьке добро, призначене природою для виключного й необмеженого користування самих німців. Тільки люди німецької крови могли тішитися і насолоджуватися коханням. Ба, вони навіть були заохочувані до нього. Дівчата і вдови могли спокійно приводити на світ дітей, не боячись ні людського поговору, ні матеріяльних труднощів. Цих дітей названо „молоддю Гітлера", бо сам Гітлер узяв на себе батьківську опіку над усіма безбатченками, адоптувавши наперед усе, що тільки народиться з німецької крови.

Шумигай добре знав, що доки він у Німеччині, доти жінка буде для нього забороненим райським яблуком, і найменше порушення цієї заборони стягне на нього шибеницю. Тому дивився на жінок і милувався ними тільки здалека.

І бавер бачив це і пильнував за Шумигаєм, особливо, коли йому здавалося, що той міг би легко порушити проклямований владою закон про чистоту раси. Тоді не спускав ока із свого робітника. З бігом часу цікавість Шумигая до жінок сильно зросла. Разом із тим зросли клопоти бавера.

— Слухай, жінко, — звернувся він нарешті до баверки, — той наш ост став занадто заглядати на дівчат.

— Нехай. А тобі шкода?

— Не шкода, але є закон про чистоту крови.

— Так тебе обходить чистота крови?

— Дрек! Мене обходить щось інше. Коли він порушить закон, його повішають, як собаку. Йому байдуже, а я втрачу доброго робітника! Чекай потім, аж пришлють тобі якогось ледаря. Сама добре знаєш, що ті ости або останній непотріб, або саме ледащо. Дикі люди. Ти вмієш багато говорити і оповідаєш йому всякі дурниці, то поговори з ним на розум.

— Але про що властне?

(Далі буде)

Незабутній концерт хору та оркестри УСС в Станиславові в 1916 р.

В другому році 1-ої світової війни слава Українських Січових Стрільців як хоробрих вояків лунала вже по Західній Україні, що була по австрійсько-німецькій стороні фронту та коїла рани діткненого воєнним лихоліттям українського народу. Все молоде, здорове чоловіче населення було мобілізоване та проливало кров на різних відтинках фронту, ціле наше Підгір,я зазнало жахливого мадярського переслідування. Тому саме тоді слава про переможні бої УСС-ів, була тим бальзамом на фізичні та моральні рани народу. Це був той промінчик надії на краще завтра, бож „ми маємо своїх жовнірів"! Всі прошарки населення наших сіл, містечок та міст виявляли подив для воєнних успіхів УСС-ів. Вже тоді лунали стрілецькі пісні по наших селах та містах, що були цо цій лінії фронту. А середньошкільна молодь обожала УСС-ів. Тож і не диво, що вістка про концерт хору та оркестри УСС в Станиславові з початком 1916-го року зелектризувала молодь та все українське населення станиславівської округи.

Ледви дочекалися ми тої врочистої днини, коли у не надто акустичній залі новозбудованого готелю, він пізніше мав назву „Варшава" та перейшов на власність епископської капітули, мав відбутися концерт УСС.

На вулицях Станиславова появилися одинцем та групами УСС-и. Своєю появою звертали вони на себе увагу всіх. Не мали ще вони в той час шапок мазепинок, їх умундурування не різнилося нічим від уніформи австрійського вояка, лишень на лівій стороні шапки була в них припнята жовто-блакитна кокардка а підстаршини-десятники мали інакше нашиті три звіздки на ковнірах, як австрійські підстаршини.

Серед учасників хору був мій колишній інструктор підхор. Лесько Гринішак, що диригував хором та оркестрою. В зустрічі зі мною жалувався він, що ізза браку часу не має змоги відвідати своїх старенькиx батьків, що проживали в поблизькій Надвірні.

Як крізь мряку виджу вщерть наповнену залю. З нетерпеливістю очікують концерту. Настрій святковий. Перед сценою розложилася оркестра УСС — коло 40 осіб.

Нараз підноситься куртина. На сцені стрілецький хор, 60 співаків, публіка вітає його невгомонними оплесками.

На жаль не можу переповісти точно програми, одначе багато точок з неї затрималося в пам'яті. Пам'ятаю, що першими точками були гимни: австрійський, німецький, турецький та болгарський, що з них, поза австрійцями, більшість публіки мала нагоду чути пораз перший в житті.

Після того прийшла мабуть композиція Ст. Людкевича до слів Т. Шевченка з поеми „Косар" „Понад полем іде" . ., що її виконав дуже добре хор з оркестрою. Пригадую собі також в'язанку стрілецьких пісень, що зачиналася піснею: „Ой впав стрілець у край зруба" . . . та могутнє „Слава, слава, отамане". Велике враження викликала пісня Ф. Колесси „В горах грім гуде", як також пісні „Ой видно село", „Видиш, брате мій", „Бо війна війною". Кожну пісню приймала авдиторія з одушевленням, мабуть були й наддатки. По 49 роках не так легко пригадати собі всі подробиці того незвичайного свята. Концерт закінчено українським національним гимном. Напевно були якісь промови-подяки від представників громадянства та квіти, але спомин про це не втривалився в моїй пам'яті. Знаю, що по концерті відбувся комерс-зустріч УСС-ів з українським громадянством, та я тоді, учень 7-ої кляси, не міг туди попасти.

Цей незабутній концерт вплинув корисно на самопочуття українського загалу станиславівської округи, про нього ще довго говорилося при всяких нагодах з найбільшим признанням для УСС-ів, що серед воєнної заверюхи творили такі цінноші непроминаючої вартости як стрілецькі пісні, що скоро стали власністю цілого народу та так гарно віддзеркалюють стрілецький побут того часу. Хто був учасником того концерту — не забуде його ніколи.

М. Дем'янчук

З життя Союзу Українських Ветеранів в Шикаґо, Ілл.

В соборі св. Володимира 23-го травня відправлено урочисту Панахиду за спокій душі загинувшого Головного Отамана Симона Петлюри.

Панахиду відправив протопресвітер о. Ф. Білецький в сослуженні о. М. Метулінського, виголосивши відповідне слово. Співав хор під орудою п. про. І. Трухлого.

Почесну варту з прапорами несли члени станиці з головою Союзу полк. В. Філоновичем та представники інших комбатантських організацій з прапорами: ОбУВА, УУС-ів, Братства І Див. УНА, Б-ва Карпатської Січі, УПА, станиці УВКозацтва та молоде- м'яті 39-ої річниці смерти С. ДУМ'у і СУМА.

Того ж дня о год. 4:30 в залі парафії собору св. Володимира відбулась Академія-Концерт для відзначення пам'яті 39-ої річниці смерти С. Петлюри.

Символічним військовим рапортом перед посмертною маскою розпочав Академію майор Микола Отрешко - Арський. При фортепіяновім супроводі п-і Л. Зарицької американський гимн відспівала п-і Борачук.

Після вступного слова пор. Степана Будного під час мовчанки перед портретом Головного Отамана зложила китицю квітів панна Ірина Шиманівна, а полк. В. Філонович зложив 5 червоних рож при масці як символ 5 стрілів, від яких загинув Головний Отаман С. Петлюра.

Наступною точкою була деклямація панни І. Шиманівни „На смерть Вождя" — Вереса. Реферат виголосив майор Іван Чесно, литовець з походження — старшина Української Армії.

Майор Отрешко - Арський представив голові СУВ-у полковникові Василеві Філоновичеві 6-ох ветеранів, які мали честь отримати — *Воєнний Хрест*.

В імені Української Народної Республіки в асисті майора В. Рудецького, який вручав грамоти, декорацію перевів полк. В. Філонович.

Воєнні Хрести отримали: п-і Олена Чабанівська — вдова по сл. п. Ген-Штабу ген.-хор. Василя Чабанівського, полк. Олександр Данииленко, майор інж. Юрій Артишенко, пор. Григорій Савин, ппор. інж. Микола Фещенко-Чопівський та бунч. Нестор Нестеренко.

Мистецький концерт започаткували бандуристи місцевого відділу ОДУМ'у під проводом Григорія Китастого та Олекси Пошиванюка. Солістка литовської опери п-і Яніна Шална відспівала по литовськи три пісні. Її голос і гарне виконання полонили присутніх. То був початок видимої литовсько - української приязні. Завершив її соліст Метрополітен Опери п. Альґердас Бразіс, відспівавши по литовськи дві пісні. Чудовим баритоном п. Бразіс дав одну з найкращих точок Концерту. такі виступи рідко є в Шикаґо. І виступи українських солістів на Академії були теж на відповідній мистецькій висоті.

Пані Рома Турянська своїх присутніх, а пані Юлія Клюковська, при фортепіяновім супроводі панни Роми Дачишин, піснями про козака Нечая та „Нагадай бандуро" полонила всіх і сльози присутніх були найкращою для неї подякою.

Прекрасним виступом був спів члена інтернаціонального театру м. Шикаґо пана Павла Покорного (тенора), серба по походженню, який в фортепіяновім супроводі своєї дружини Орисі Покорної, відспівав „Ні, не співай пісень веселих" — слова Олеся, музика Степового, та „Вітер в обличчя" — слова Руденка, муз. Цеґляра. Його виступ присутні нагородили сильними оплесками. П-і О. Покорна на зміну з п-і Бразіс акомпаніювали литовським співакам.

Тому, що був гостинний виступ литовських співаків, довелось дещо змінити порядок програми. Добрим конферансіє був інж. М. Ф. Чопівський — голова станиці.

Присмно відмітити, що на кінці концерту був виступ мішаного хору під дириґ. проф. Івана Трухлого. Відчувалась вправна рука досвідченого дириґента та зіспівані голоси членів хору.

Після закінчення концерту голова станиці ветеранів інж. М. Ф. Чопівський подякував виконавцям, а його дружина обдарувала їх квітами. Всі виконавці виступали безпладно. конавці виступали безплатно. ся голові станиці ветеранів інж. М. Фещенко - Чопівському і його дружині Калісті, яка провадила мистецьку частину Академії та майорові Іванові Чеснові за зорганізовані ним виступи литовських співаків.

На кладовищі в Ельмвуд Арку 31-го травня вшановання пам'яті померлих цього року відбулось дуже урочисто. Під час Панахиди гонорову варту мали американські леґіонери українського походження з прапорами і члени станиці СУВ'ів.

Після закінчення Панахиди і віддачі почесних стрілів в пошану всіх вояків, що життя своє положили на славу Америки, за Волю України і тих мільйонів українців, що голодною смертю померли тільки тому, що були українцями, — при окремих могилках відправлялась літія за спокій душ усопших, при чім могилки украшувались українськими прапорцями, які приготовили жінки-дружини ветеранів на чолі з п-і Калістою Ф. Чопівською.

Прикрашені могилки творили гарну картину, може перший раз в історії нашого кладовища. Цим наші жінки ветеранів започаткували добре діло належним вшануванням пам'яті дорогих нам осіб, що спочивають вічним сном. Ця їх жіноча допомога не обмежується лише прикрасами могил, бо відомо нам, що зібрані за прапорці гроші підуть на підтримку бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі та на будову там же храму св. Симона.

М. Ф. Ч.

● **Шведський прем'єр Таґе Ерляндер** був впродовж тижня з відвідинами у Совєтах — в Москві, Ташкенті і на Криму. Ерляндер не дав себе втягнути до ніякої спільної заяви проти американської політики у В'єтнамі ані проти „західніх імперіялістів", тільки обмежився до заявлення відданости Швеції справі миру.

Заклик Екзекутиви УККА

В СПРАВІ ВІДЗНАЧЕННЯ 20-ЛІТТЯ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ о. д-ра АВГУСТИНА ВОЛОШИНА ПРЕЗИДЕНТА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

У 1965-му році минає 20 літ від того часу, коли в Празі був арештований органами НКВД і ними замучений один і з великих українських державних мужів, основоположник українського національного відродження в Карпатській Україні, організатор Просвіти, педагог і Президент Карпатської Української Держави в 1939-му році — о. д-р Августин Волошин.

Згідно з постановою Ради Дирикторів Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки звертається цим до всіх своїх Відділів із проханням, щоб вони відзначили гідно пам'ять цього Мученика, що впав жертвою червоного московського насильства за свій український національний патріотизм та боротьбу за українську незалежну державу на просторах Карпатської Срібної Землі — Карпатську Україну.

Святкуваня з цього приводу треба провести в цьому 1965-му році або в часі до кінця березня 1966-го року. Матеріялів, а навіть промовців для цих святкувань достачить Карпатський Союз у ЗДА.

Адреса Карпатського Союзу: Д-р Володимир Комаринський, 32 Шерман Плейс, Ірвінґтон, Ню Джерзі 07111.

ЕКЗЕКУТИВА УККА

Новий український дентист в Рочестері, Н. Й.

30-го травня цього року закінчив дентистику Євген Гуменюк в університеті Бофало, одержавши титул доктора.

Перед цими студіями доктор Гуменюк закінчив університет в Рочестері в 1961-му році, де осягнув бакалавреат психології. При цім можна згадати, що брат доктора, Ярослав О. Гуменюк, користаючи із стипендії, студіює вже 3-ій рік в Пенсилвенійському університеті у Филядельфії, архітектуру.

Д-р Гуменюк перед відкриттям своєї канцелярії в Рочестері відбуде річну шпитальну практику в тім же самім місті Рочестері.

Д-р Євген Гуменюк

Д-р Євген Гуменюк є сином панства Михайла і Марії К. Різник, з котрими прибув до ЗДА в 1950-му році, і котрі подбали про його вишкіл.

М. Р.

Протестаційне віче у Форті Вілліям

В річницю підпалу бібліотеки - архіву Української Академії Наук в Києві, заходом Відділу КУК відбулося 23 травня в залі УНО у Форті Вілліям Протестаційне Віче, яким проводила президія управи Відділу КУК.

На вступі п-і О. Савчук віддіграла на піяно „О, Канадо", а опісля п. О. Петришин, голова Управи Відділу КУК відкрив Віче і з'ясував присутнім причину його скликання.

Інформативну і дуже добре опрацьовану доповідь про пляновий підпал бібліотеки-архіву УАН та про страшну своїм змістом трагедію українського народу, виголосив п. Ілля Вишинський. Жертвою в цій колишній Всенаціональній Бібліотеці Української Академії Наук впали не якісь книжки для читання чи випозичування — говорив доповідач — на тотальне знищення обрано найважливіші бібліотечні і архівні фонди Бібліотеки. В полум'ях пожежі пропала безповоротно документація таких важливих періодів нашої історії, як збірки й архіви „Київської Старини", Бориса Грінченка, Центральної Ради, Михайла Грушевського, багатюща україніка — стародруки, рукописи, чужоземні рідкі видання, зібрані в 20-их і 30-их роках цього сторіччя. Для затерта слідів спалено й душу бібліотеки — її картковий каталог, і тепер неможливо встановити розмір і далекосяжність втрати. Пожежа в київській публічній бібліотеці УАН була спричинена пляново московським режимом на Україні, з метою завдати ще один удар в основу української культури і науки, знищити унікальні історичні документи, матеріяли і видання, усі рештки, які збереглися ще з численних руїн, що їх приносила на протязі історії Україні московська північ. До такого то ступня доходить підлість і мерзенність московського режиму, який не тільки старається поневолити український нарід національно, політично, економічно, релігійно, але й нищить його культурні надбання таким варварським способом. Пожежа УАН в Києві 24 травня 1964 року, ще одна ланка в довгому манцюзі злочинів Москви.

Після виголошеної доповіді забирали слово: д-р професор Р. Гродзіцький, що працює бібліотекарем у Лейкгед університеті, пп. С. Котик, Г. Миґаль, П. Михайлишин і о. Л. Сологуб.

Резолюцію, в якій гостро напятновано російський великодержавний шовінізм та його режимних виконавців в Україні, прочитав п. М. Савчук і її одноголосно схвалено та переслано прем'єр - міністраві Канади Леслі Б. Пірсонові.

Протестаційне віче було добре зорганізоване і взірцево переведене. Закінчилося співом „Ще не вмерла Україна" й „Боже щасти".

На окрему увагу заслуговує добра інформація чужомовного населення Форту Вілліям й Порду Артур в місцевій пресі, радіо й телевізії, які через кілька днів перед вічем і після його відбуття детально інформували про пожар в київській публічній бібліотеці УАН та про доконаний черговий злочин московського окупанта України.

Н. Н.

Поклін о. А. Гончаренкові

Один із борців за волю України це православний священик о. А. Гончаренко.

Його вшанувала Бостонська Громада 4-го травня і після Служби Божої о. І. Данилевич проголосив, що за ініціятивою Святкового Комітету відправиться Панахиду за спокій душі о. Агапія Гончаренка.

Отець попросив, щоб усі вірні залишились на Панахиду. Православна церква св. Андрея була заповнена, і ніхто не виходив На Панахиду з'явилися представники різних товариств, без різниці на релігійні переконання. Це свідомі українські патріоти.

О. Агапій Гончаренко як священик міг приміститися на добрій парохії і жити спокійно. Але він цього не міг зробити, бо ненавидів ярмо і неволю, тому вибрав шлях боротьби, шлях терпіння. І тому він мусів покинути свою любу Україну, та в далекому світі шукати правди і волі для своїх братів в Україні.

Всемогучий Бог допоміг о. А. Гончаренкові причалити до Бостону. Але він довго в Бостоні не жив. Він опинився на Алясці, де почав видавати для американців газету. Багатато він натерпівся, але не нарікав, бо знав, що виконує свій обов'язок супроти своєї Батьківщини — України. І знав, що коли його земляки будуть вільні, то згадають про нього не злим, тихим словом. І це сталося.

До святочної Панахиди став о. І. Данилевич з Вратством і Сестрицтвом, та всіми вірними і поплила щира молитва до Господа, щоби Господь прийняв душу славного нашо священика. До відправи співав хор української громади св. Ап. Андрея Первозванного, під проводом нашого молодого диригента інж. А. Прухніцького.

Бостонська Громада ніколи не забуває за тих, що в борбі за волю України страждали і умерли з надією, що грядучі покоління таки діждуться — Волі!

Микола Давнекиба

Український Літературно Мистецький Клюб

З Літературно - мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 25 червня відбудеться там Вечір фортепіянової музики у виконанні студентів фортепіянової кляси пані Мелянії Вайлової. На програму складуться гуртові й сольові виступи, при чому будуть виконані твори Гайдна, Ветговена, Клементі, Гуно, Аренського, Кабачевського і Вільямса. Початок о год. 8 веч.

Діти Парафіяльної і Українознавчої школи в Асторії вшанували Шевченка

Школа українознавства при парафії української католицької церкви Чесного Хреста зі співучастю церковного хору відсвяткувала Роковини Тараса Шевченка 11 квітня в церковній залі.

Програму започаткував мішаний церковний хор під диригентурою проф. К. Лиська відспіванням „Заповіту". Двоє учнів з 5 кл. Леся Гуменюк і Юрко Оленський прочитали реферат п. н. „Життєвий шлях Тараса Шевченка". В кінцевій частині реферату заохочувано українські діти щиро виповняти заповіти Шевченка, вивчати, любити і шанувати українську мову, пильно вивчати українську історію та географію.

По рефераті слідували три пісні мішаного церковного хору по мистецьки виконані. Деклямували деклямацію „Учітеся" — уч. 1 кл. Петрусь Оприско, „Іван Підкова" — уч. 5 кляси Володимир Богданів, „На панщині пшеницю жала" — уч. 5 кляси Леся Гуменюк. „Берестецьке поле" — уч. 5 кляси Олег Кузьма, Ірка Ганчук — „Ой три шляхи широкії", а Марія Форгач — „Садок вишневий коло хати". З меншими деклямаціями виступали учні з 1 і 2 кл. Славця Бабюк, Ромко Бабюк, Орест Кравців, Микола Саламай і Артур Белендюк.

Деклямації виконано вміло та поправною українською мовою. Першу частину програми закінчив вміло Юрко Оленський, учень 5 кляси скрипковим сольо, композицій Гайворонського до слів Шевченка. Всі точки першої частини програми були нагороджені численною публікою грімкими оплесками.

В другій частині програми відограно сценічну картину Романа Завадовича „Віщий сон". Сценку відограли: Юрко Оленський, Леся Гуменюк, Марко Юрків, Марійка Форгач, Леся Гуменюк і Реня Юрків. — Сценка пройшла з повним успіхом. Всі ролі були виконані бездоганно. Публіка нагородила грачів довготривалими оплесками. Свято закінчено відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна". Щира подяка належиться всім хористам, а зокрема диригентові проф. К. Лиськові за звеличання діточого концерту хоровими піснями.

Чистий прибуток 50 дол. передано на будову нової церкви в Асторії. Слід відмітити, що українознавча школа розвивається нормально завдяки дбайливій опіці тут. пароха о. В. Андрейчука й постійній праці учителів В. і М. Гуменюків.

В. Г.

Отто фон Габсбург і українські писанки

і Атланта Сіті, Н. Дж. — 26-го квітня ц. р. відвідав Атлантик Сіті чи радше відому родину мадярських аристократів де Геллебрандт в Атлантик Сіті — претендент до австрійсько мадярського престолу, архикнязь Отто фон Габсбург, син останнього монарха Австро - Угорщини — цісаря Карла І. Припадок хотів, що він, переїжджаючи автом головною вулицею міста, Атлантик Евню, побачив в одному з найкращих, може, бльоків міста відомий в місті „Вієнна Ресторан" тобто Віденський ресторан. Зупинив авто, запаркував і, не дійшовши до згаданого ресторану, зупинився побіля виставового вікна з горілками й винами, що сусідує з цим рестораном.

Його очі, здається, не так прикувала пляшка у виставковій вітрині, як мальовнича гуцульська тарілка в кераміці на вишиваній скатертині — повна писанок. І він, постоявши хвилин зо три біля вітрини, відкрив двері й увійшов до крамниці.

— Вибачте, одно питання! — спитав він поправною англійською мовою — які це великодні яйця у вашому вікні? Чи можете мені сказати?

Продавець пояснив, подаючи йому кольоровий „додаток „Филаделфія Інквайрер" з 18 квітня ц. р., в якому на цілій сторінці були розміщені писанки різних народів, в тому українські писанки на першому місці з нотаткою: „Чи не найкращі українські писанки із Старого Світу?"

Архикнязь Отто перечитав нотатку під писанками і сказав: „Чогось подібного я ще не бачив! Чудові, направду чудові. Дякую вам дуже!" — і вийшов з крамниці. Вийшовши, знову станув біля вітрини і дивився на писанки.

Власниками крамниці є українці, які щороку у Великодній час прикрашують виставкову вітрину крамниці писанками й з того приводу мають звичайно візити, запити і дискусії — передусім від відувачів, учасників конвенцій, бо ж Атлантик Сіті відоме місто конвенцій, часто-густо не тільки з усіх стейтів Америки, але й з усього світу. Власники цієї крамниці вислали архикнязеві Оттові фон Габсбург до Мюнхену, де він постійно живе, збірку кольорових листівок з українськими писанками.

Р. А.

Успіх Ірини Михалевич

Ірина Михалевич

У неділю, 4-го липня в клівлендській телевізійній станції WENS, в рямках програми "Gene Carroll Talent Show" о год. 12-ій вполудне виступить 12-річна Ірина Михалевич, учениця Музичної Студії СУМА, кляси фортепіяну Ірини Заячківської - Гаврилюк. До Студії СУМА вступила вона восени 1960-го року і за короткий час здобула помітні успіхи завдяки непересічному музичному талантові та пильній наполегливій праці під дбайливим доглядом своєї вчительки, п-і Ірини Заячківської - Гаврилюк. Із приємністю слухаємо її гри під час виступів на різних молодечих імпрезах та концертах і на шкільних концертах „Скрентон Скул", де вона є визначною ученицею 6-ої кляси. Тепер має вона уже старанно підготований репертуар творів Баха, Бетговена, Моцарта, Гайдна, Шумана, Ліхнера, Ліщта й ін., і завдяки тому запрошено її до виступу на програмі юних талантів. Крім гри на фортепіяні вивчає вона теж гру на скрипці та грає у шкільній оркестрі і є постійною теж акомпаніяторкою шкільного хору. Завдяки всестороннім здібностям здобула вона перше місце в школі і тому приділено її на спеціяльні курси для визначних учнів до Томас Джеферсон Джуньйор Гай Скул.

Ірина є дочкою п-ва Степанії й Лева Михалевичів та є активною — і зразковою членкою Осередка СУМА ім. гетьмана Б. Хмеляницького в Клівленді. Разом із батьками належить до 240-го Відділу Українського Народного Союзу ім. полк. Євгена Коновальця.

(смб)

В НТШ відбулася доповідь про дипломатичні взаємини України з Кавказькими Республіками

Ню Йорк. — Історично-Філософічна Секція НТШ влаштувала 5 червня 1965 р. в українському Інституті Америки в Ню Йорку — чергову Наукову Конференцію. Відкрив її д-р І. Новосівський. Доповідь на тему „Дипломатичні зносини Української Держави (1917-22) з Кавказькими республіками" виголосив д-р В. Трембіцький, який зазначив, що Українська Держава визнала самостійність Кавказьких республік та назначила там же своїх дипломатичних представників, як Шрамченка, Кобилянського в Тифлісі та Кужіма в Баку, — а також дала реальну поміч в організуванні кавказького леґіону на українській території. З черги преґент з'ясував тодішні політичні настрої серед кавказьких держав, зокрема антантофільської Вірменії, їх відношення до Української Держави та перебіг кавказько-турецьких переговорів. Одночасно відбулася виставка матеріялів та документів Північно Кавказії, Джорджії, Вірменії, Азербайджану та Козакії. В конференції взяли участь представники кавказьких народів: А. О. Меліков від азарбайджанців, А. Д. Ченкілі від грузинів та ген. В. Ґлазков від козаків.

Культурно-освітнє Товариство у Клівленді, Огайо

В листопаді 1964-го року на терені Клівленду, старанням ініціятивної групи української православної громади організовано Культурно - Освітнє Т-во прихильників Рідної Школи ім. Т. Шевченка Українських Православних Парафій.

Т-во має вже 140 членів. Його метою є допомагати морально й матеріяльно Рідній Школі в її виховній та навчальній роботі серед наших дітей та молоді на засадах християнської моралі та українських національних традицій.

Товариство — має допомагати управі школи: охопити усіх дітей шкільного віку школою та дитячим садком; допомагати управі школи в організації курсів фахового вишколу учнів, що закінчили школу українознавства, сприяти розростанню шкільної бібліотеки як теж навчально-ілюстративного приладдя; допомагати в організації наукових лекцій та рефератів; дбати про створення бази для виховної та розвагової діяльности молоді, допомагати в організації розвагових імпрез, прогулянок, відпочинкових таборів тощо.

Для здійснення і проведення в життя цих завдань Управа Т-ва закликає до співпраці все українське громадянство Клівленду та його околиць, всіх тих, у кого є добра воля включитися в культурно - освітні ряди і своєю співпрацею допомогти нашим дітям вийти на добру дорогу для добра і слави нашій Батьківщині.

Л. Лисенко

Українці в Дітройті — першуни у важній кампанії

Серед майже 30-ти українських громад в ЗДА, в яких ведеться кампанію Фонду Катедри Українознавства, український Дітройт своєю ініціятивою й вислідами висувається на перше місце.

Досі зібрано там грошових пожертв до Фонду Катедри Українознавства на суму понад $12 000. Присднано в Дітройті 79 членів КУ — особи і організації, що вплатили 100 або й більше долярові пожертви, 87 кандидатів в члени ФКУ — їхні стодолярові зобов'язання сплачуються ратами. Кампанію ФКУ продовжують. Метою місцевого комітету ФКУ є присднати бодай 350 членів ФКУ.

Головою Комітету є п-і д-р Валентина Савчук, заступниками голови інж. Іван Пайчак, д-р Софія Парфанович, секретарем — Анатоль Ромах. В склад комітету входить більше як десять активних, патріотичних українок і українців.

Загально в збірковій кампанії ФКУ зараз за Дітройтом слідує Рочестер із зібраною досі сумою — понад $11 000, Бофало — понад $9 000, Шикаґо — $8,000, Клівленд — $7 000. В Ню Йорку зібрано кля КУ понад $40 000. Розгортається кампанія ФКУ в 26 інших скупченнях українців.

Метою збіркової кампанії КУ є створити фундацію, у висоті $350 000, яка вможливить заснування першої і постійної катедри українознавства в одному з передових американських університетів. І вже недалекий час успішного завершення кампанії ФКУ та здійснення цінної і корисної мети Фонду Катедри Українознавства.

Н. Н.

ДОМІНІКАНСЬКИЙ ДИПЛОМАТ — У КУБИНСЬКОМУ СТИЛІ

Закінчення зі стор. 2-ої

після 25 вересня 1963. Одним словом, його дуже недипломатичну поведінку можна б записати виключно на його особисте конто, на рахунок молодого віку та недостачі дипломатичної формації — коли б не дві подробиці.

Перше хтось зателефонував до всіх тутешніх редакцій, запрошуючи їх, в імені Валєри Бенітеса, на пресову конференцію на летовищі. Конференція не відбулася, бо поліцисти — як згадано — не допустили журналістів до видаленого дипломата. Друге: перед самим відлетом літака промовив якийсь Освальдо Мартін Ґранде Елізальде, який приїхав на летовище разом з Валєро'о Бенітесом і який представився як генеральний секретар „Комітету Санітарної допомоги Домініканському Народові". Оповів, що арґентинська Генеральна Конфедерація Праці вислала до Санто Домінґо 5 тон одягу й харчу, який розділено несправедливо, виключно між вояків ген. Імберта і Організації Американських Держав, цебто, іншими словами .. між американських вояків, яким хіба не бракує одностроїв ні харчів. І зараз таки перейшов до справ, які не мають нічого спільного з санітарною допомогою. Обвинувачував арґентинського амбасадора у Санта Домінґо, мовляв він дає дипломатичний азиль лиш військовим, відмовляє його багатьом іншим та взагалі проявляє однобічність. І не забув додати, що відповідальність за те паде на Завалю Ортіза; як арґентинець, він соромиться за теперішнього міністра закордонних справ.

Одним словом, „пустив фарбу", яка заплямила теж агресивного домініканського дипломата. Виявилося, що тому останньому була доручена головна роля в систематичній кампанії проти теперішнього міністра закордонних справ, який є сіллю в оці деяких кол, тому, що не потурає кастрівській експанзії під плащиком „неінтервенції".

В Арґентині не бракує комуністів, комуно і кастрофілів та всякої масти свідомих, півсвідомих та несвідомих „фелов травалер"-ів — які, на початку травня, просто вилазили зі шкіри, переліцитовуючись у „протиімперіялістичних" маніфестаціях. Ті маніфестації, очевидно, були б відбулись і без співпраці запопадливого Валєри. Насувається питання: чому тоді приложив він руку до такої „неспецифічної" для дипломата роботи? Єдине правдоподібне пояснення: на те, щоби виклинати публічний скандал й тим способом зосередити увагу преси та обвинуватити арґентинського міністра закордонних справ у „зраді". Бо слід добавити, що Заваля Ортіз є, від початку домініканської кризи предметом інтенсивної, концентричної атаки широкого фронту, інспірованого тим самим керівним центром — від явно комунофільської Партії Аргентинських Соціялістів, що ведуть чолову атаку за „вислуговування Державному Департаментові", до фріхерівських журналів.

Заява Валєри Бенітеза, роздана перед відлетом, всеціло присвячена Завалі Ортізові. Читаючи уважно той текст, видно, що в ньому чергуються два елементи: з одного боку вульґарна лайка, з другого боку зовсім пристойно, а то й елеґантно устилізовані фрази, між іншим теж псевдоправничі міркування. Кидається у вічі, що це акт обвинувачення проти арґентинського міністра закордонних справ, призначений до далекого поширення — де можна знайти досить цитатів і для робітника і для інтеліґента.

В недавньому інтерв'ю з одним арґентинським журналістом, полковник Кааманьо закликав на чім світ стоїть, що він не комуніст та що не є під комуністичним впливом. Навпаки, змагаючися за демократію, він намагається охоронити свою країну від тотальної дилеми: реакційна диктатура — або комунізм. З-під розстібнутого ковніра його мундуру видно золотий хрестик („Кастро теж показував хрестик — заки признався, що він здавна є марксистом-леніністом" — добавляє журналіст). Щойно майбутні історики ствердять остаточно, хто такий полк. Кааманьо, хто такий б. президент Бош та взагалі „хто є хто" у Домініканській Республіці.

Але зовнішньо - політична роля роля „конституційного" уряду Кааманя вже тепер досить ясна. Коментуючи вульґарний виступ кааманівського дипломата Валєри Бенітеза, консервативна „Ля Пренса" з 18 червня спиняється теж над урядом полковника Кааманя. „Тому кілька днів, пекінська преса прославляла той уряд, називаючи його „проґресивним"; а загально відомо, який зміст має той прикметник у совєтській та континентально китайській мові ... Немає сумніву, що значить „конституціоналізм" очолений п. Кааманьом, який сьогодні обстрілює війська Організації Американських Держав і який дальше чомусь користає з постійної підтримки деяких латиноамериканських урядів, що називають себе протикомуністичними".

Посмертні згадки

АНЕЛЯ КІТТ-КОГУТ, членкиня 39 Відд. УНСоюзу в Сиракюзах, Н. Й. по довгій та тяжкій хворобі померла 28-го квітня 1965 р., проживши 75 років життя в Чатануга, Теннесі. Покійна народилася в селі Криве, Лемківщина та прожила в ЗДА 59 років. Коли була при доброму здоров'ю, відзначалася в церковній і громадській працях, а головно як членкиня Українського Золотого Хреста. Залишила у жалобі сина Петра та дочки: Михайлину і Олену, пасербів: Миколу, Анастазію і Марію, та численну родину. Похорон відбувся 3 травня 1965 р. до греко-кат. церкви св. Івана Хрестителя в Сиракюзах, а звідсіль на церковний цвинтар. Цвітами, Службами Божими та численною участю в похоронних обрядах вшанували Покійну — рідня, приятелі та члени нашого Відділу.

Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

ВАСИЛЬ МАЙКОВИЧ, член 39 Відд. УНСоюзу в Сиракюзах, Н. Й., помер по випадковій тяжкій хворобі 11 травня 1965 р. проживши 73 роки життя. Уродженець села Довжиця, Лемківщина, прожив у ЗДА 54 років, членом УНС був від 1922 р. Полишив у смутку дві дочки та двох синів, двох братів та велику родину. Похорон відбувся 14 травня 1965 р. до місцевої греко-кат. церкви св. Івана Хрестителя, а опісля на місце Вічного Спочинку на церковний цвинтар. Рідня, Приятелі та члени нашого Відділу вшанували Покійного в похоронних обрядах.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

ІВАН ТУРЧИНСЬКИЙ, довголітній член та основник Т-ва ім. Богдана Хмельницького, 137 Відд. УНСоюзу в Вест Істон, Па., помер по короткій недузі 19 травня 1965 р. Покійний нар. 19 липня 1885 р. в селі Підгірці, пов. Золочів, Зах. Україна. До Америки прибув 1911 р. а 1913 був основником 137 Відд. та постійним членом через 52 р. Був тихої вдачі. Залишив сина Володимира, доньку Гелену і 2 внуки. Похорон відбувся 22-го травня 1965 р. з пох. заведення до католицької церкви св. Михаїла, а відтак на цвинтар св. Марії Магдалини, при участи родини та членів Т-ва, приятелів і знайомих.

Вічна Йому Пам'ять!

Ст. Колодруб, секр.

ТАРЗАН, ч. 5 454. Суперечка.

Фіппс і Рід витріщили очі в сумніві, коли Тарзан насміхався з велетенського мандриля.

— Я хочу Тонґа, — сказав зарозуміло мавполюд. — Я думав, що він є вашим провідником!

— Ви мусите забути про Тонґа! — верещав павіян. — Я сказав, щоб ви перемогли мене!